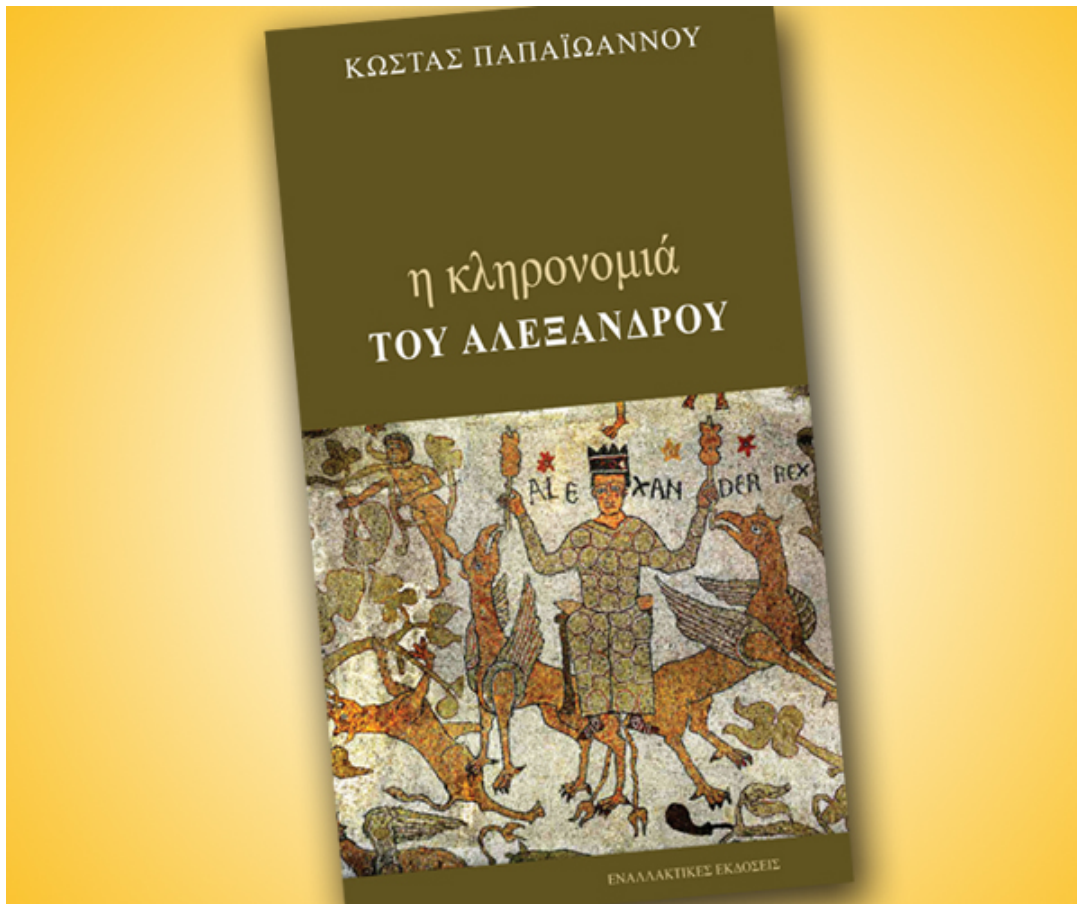

Η κληρονομιά του Αλεξάνδρου

/ [Πεμπτούσία](#)

Image not found or type unknown

Το παρόν βιβλίο του γνωστού φιλοσόφου Κώστα Παπαϊωάννου (1925-1981) είναι το τρίτο κατά σειρά έργο του (ύστερα από τα έργα *Τέχνη και πολιτισμός στην αρχαία Ελλάδα και Βυζαντινή και ρωσική ζωγραφική*) που αφορά την ελληνική τέχνη.

Κώστας Παπαϊωάννου, «*Η κληρονομιά του Αλεξάνδρου*», μετάφραση Χρ. Σταματοπούλου, Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα 2013, σελ. 111

Στην σύντομη «Εισαγωγή» (σσ. 11-16) ο Παπαϊωάννου αναφέρεται αδρομερώς στην συγκρότηση και την εξέλιξη της βυζαντινής αυτοκρατορίας, επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, ότι η «Αυτοκρατορία δεν θεμελιώθηκε στην εθνικότητα, αλλά στην ορθοδοξία μετά τον 5ο αι. και στην ελληνική γλώσσα κατά τον 7ο αι.» (σσ. 14-15).

Για το πρώτο κεφάλαιο το επιγραφόμενο «Η κληρονομιά του Αλεξάνδρου», απ' όπου και ο τίτλος του βιβλίου, ο συγγραφέας έχει ως αφετηρία το «Μυθιστόρημα του Αλεξάνδρου» του Καλλισθένη (σ. 17). Για τον Παπαϊωάννου, ο κόσμος που δημιούργησε ο Αλέξανδρος «εκπροσωπεί τη μεγαλύτερη διεθνή κοινότητα που γνώρισε ποτέ ο πλανήτης» (σ.20). Ο πλούτος που «μεταφυτεύτηκε στην κεντρική Ασία από τους διαδόχους του Αλεξάνδρου» (σ. 23) είναι εμφανής σε πλήθος έργων τέχνης και στην θρησκευτικότητα της Ανατολής (σσ. 28-32).

Στο κεφ. II ο Παπαϊωάννου τονίζει μια βασική διαφορά της κλασσικής και της ελληνιστικής-ρωμαϊκής εποχής η οποία συνίσταται στο γεγονός ότι «το άτομο διαδέχεται τον πολίτη» (σ. 35).

Τα κεφ. III και V (σσ. 45-55 και 81-92, αντιστοίχως) αναφέρονται κυρίως στις επιρροές της δυναστείας των Σελευκιδών στην Ανατολή, ιδιαιτέρως δε στο Ιράν, ενώ παρατίθενται παραδείγματα του λεγομένου «ιρανικού φιλελληνισμού» (σ. 53).

Στο κεφ. IV γίνεται μια παράλληλη αναφορά στην βυζαντινή αυτοκρατορία και στην αυτοκρατορία των Σασσανιδών (σ. 61 εξ.). Επισημαίνει ο Παπαϊωάννου ότι «η ιεροποίηση της εξουσίας στο Ιράν σήμανε το τέλος του ελληνικού ανθρωπισμού. Μια καινούργια τέχνη θα εκφράζει την αγάπη προς τον υπεράνθρωπο και θα δοξάζει τους νέους κυρίαρχους του κόσμου: τον Ρωμαίο dominus και τον Βυζαντινό βασιλέα» (σ. 64).

Ενδιαφέρον είναι και το τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου το οποίο αναφέρεται στην μνημειακή γλυπτική της Γεωργίας και της Αρμενίας η οποία ήταν «ανύπαρκτη στη Δύση και εξαφανισμένη στο Βυζάντιο (σ. 104).

Το βιβλίο κοσμείται με «Παράρτημα εικόνων» (σσ. 65-80).

Σε μία γενική αποτίμηση, θα παρατηρήσω ότι το βιβλίο μπορεί να ενδιαφέρει τους ιστορικούς που ασχολούνται με την υπό εξέταση περίοδο, οπωσδήποτε τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, βεβαίως εκείνους που πιστεύουν στον πλούτο της οικουμενικότητας του ελληνισμού και ασφαλώς το ευρύτερο αναγνωστικό κοινό.

Ας μου επιτραπεί να πω ότι το παρόν βιβλίο είναι ένα μικρό αριστούργημα.